

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Politie in ontwikkeling (Redactioneel)

Cleiren, C.P.M.; Roos, T.A. de

Citation

Cleiren, C. P. M., & Roos, T. A. de. (2010). Politie in ontwikkeling (Redactioneel). *Strafblad*, 8(5), 355-357. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/16467>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/16467>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

REDACTIONEEL

Politie in ontwikkeling

De politie is nog immer geen rustig bezit in Nederland. Zowel de organisatie van de politie als de haar toekomstende taken houden – ondanks diverse reorganisaties en bijstellingen – de gemoederen al jaren bezig. Het regeerakkoord dat op 30 september jl. werd afgesloten lijkt met enkele ferme keuzes een einde te willen maken aan deze discussies.

De paragraaf over veiligheid bevat onder meer de volgende passages:

‘Veiligheid is een kerntaak van de overheid. Randvoorwaarde voor vrijheid en vertrouwen is een omgeving die niet onveilig is en waar geen gevoelens van onveiligheid heersen. Het moet veiliger worden op straten, in wijken en de openbare ruimte. Het daadkrachtig aanpakken van straatterreur, overlast, intimidatie, agressie, geweld en criminaliteit vraagt om een zichtbaar, gezaghebbend en doortastend optreden van politie en justitie.

Overlast, agressie, geweld en criminaliteit worden directer en effectiever aangepakt.

(...)

Grensoverschrijdend gedrag van risicojongeren, individueel en in bendes, wordt teruggedrongen, ook door consequent lik op stuk te geven, zoals door oppakken, berechten en direct straf ten uitvoer brengen. Waar mogelijk wordt snelrecht toegepast (o.a. night courts).

- Voor een zinvolle en effectieve aanpak van deze groep wordt gezocht naar een combinatie van straf, verwijdering van de straat, uitvoering van opgedragen werkzaamheden en heropvoeding vanuit het verblijf thuis en op school. Deze strafdienstplicht wordt bijvoorbeeld opgelegd bij vernieling, bedreiging en vermogensdelicten. Ook het betalen van schadevergoeding, afnemen van crimineel verkregen bezit of winsten,

aansprakelijk stellen van de ouders en een meldingsplicht op het politiebureau kunnen deel uitmaken van deze maatregel. Bij onvoldoende medewerking of recidive kan de strafdienstplicht worden aangevuld met nachtdetentie. De aanpak is gericht op resocialisatie van de dader ten behoeve van onderwijs en arbeidsparticipatie. De veiligheidshuizen kunnen hierbij een rol vervullen.

- Het kabinet zal een voorstel voorbereiden voor een adolescentenstrafrecht voor de groep van 15 tot 23 jaar.
- Kinderen die jonger zijn dan twaalf jaar en overlast veroorzaken of criminaliteit plegen worden zo vroeg mogelijk in beeld gebracht zodat hun probleemgedrag direct en tijdig behandeld kan worden. Hun ouders worden eerder en meer financieel aansprakelijk gesteld. Dit geldt ook in het geval van oudere kinderen.

(...)

Daders moeten in hun eigen omgeving worden aangepakt. Veiligheidshuizen spelen hierbij een belangrijke rol. De veiligheidshuizen, samenwerkingsverbanden van verschillende organisaties, gaan dadergericht te werk bij het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. De voordelen van deze wijze van preventief werken hebben tot goede resultaten geleid. De veiligheidshuizen zullen worden voortgezet en verder ontwikkeld.

De politie gaat effectiever functioneren ten behoeve van de veiligheid van burgers en dieren. (...)

Er komt een nationale politie onder verantwoordelijkheid van de minister die belast is met de zorg voor veiligheid. De minister wordt eindverantwoordelijk voor het beheer. Er komen

tien politieregio's waarbij de grenzen van de tien arrondissementen van de gerechtelijke kaart leidend zijn. De burgemeester blijft verantwoordelijk voor de openbare orde, capaciteitsinzet voor lokale taken en het vergunningenbeleid.'

De keuze voor een nationale politie vormt in zekere zin een sluitstuk van een jarenlang lopende ontwikkeling in de richting van een steeds minder decentraal georganiseerde en aangestuurde politie. De afspraak tot het onderbrengen van de politie bij een minister die belast is met de zorg voor veiligheid – en nu concreet bij het ministerie voor Veiligheid en Justitie – heeft een andere geschiedenis die weliswaar ook is verbonden met de structuur van de organisatie, maar wellicht nog meer met de vraag naar de taken van de politie. In 2002 wordt de gedachte van een minister en een ministerie voor Veiligheid van stal gehaald met het oog op de bestrijding van terrorisme. De daar tegenin gebrachte bezwaren kwamen vooral uit de hoek van de korpsbeheerders. Zij vreesden voor een politieapparaat dat te dicht tegen justitie zou aanzitten, hetgeen ten koste zou gaan van de rol van de politie in het kader van de openbare orde. De discussie kreeg een nieuwe wending toen door de voorzitter van de Onderzoeksvraag voor de Veiligheid, de heer Van Vollenhoven, in 2005 pleitte voor een Minister van Veiligheid met het oog op de verkokerde en versnipperde wereld van veiligheid, waaronder hij in ieder geval mede omvat de brandveiligheid, vervoersveiligheid enzovoort. Vervolgens doet de Commissie Brinkman een duit in het zakje met een advies over de organisatie van de taken in het kader van de sociale veiligheid, de terrorismebestrijding de crisisbeheersing en de rampenbestrijding: een nieuw ministerie waarin ook de functies ten behoeve van de strafrechtelijke keten wordt ondergebracht.

De vraag die nu, met kennisneming van de paragraaf uit het regeerakkoord, vanuit het perspectief van de politie kan worden gesteld,

is of de taken van de politie bij de opsporing van strafbare feiten en bij de openbare orde voldoende worden gewaarborgd in de nieuwe constellatie en welke prioriteiten zich daarbij opdringen.

De redactie heeft ruim vóór de totstandkoming van het regeerakkoord de auteurs van dit themanummer gevraagd om vanuit hun specialisme over de taken van de politie in het huidige tijdsgewricht te schrijven. De resultaten zijn opvallend. De bijdragen schetsen een beeld van de politie waarin de kerntaken van zowel openbare orde als van opsporing van strafbare feiten steeds meer naar de achtergrond verdwijnen of opgaan in een diffuse taak van lokale veiligheidszorg. Van Stokkom laat mooi gedocumenteerd zien dat de dominantie van de strafrechtelijk georiënteerde taakstelling van de politie in het huidige tijdsgewricht plaats zal moeten maken voor de ordehandhaving in brede zin, waaronder de hedendaagse brede veiligheidszorg. Een en ander vergt ook inspanningen met het oog op de status van ordehandhaving. De bijdrage van Deelman en Gunther Moor laat evenwel zien dat de vervulling van die ordehandhavende taak en de zorg voor integrale veiligheid door de politie lijkt te verschraken: de politie trekt zich terug. Zij onderzoeken waarom de politie die taken en verantwoordelijkheden vaak bij andere organisaties 'wegzet'. Kortom, de politie verliest haar dominante positie op het terrein van de openbare orde in brede zin. Crijns bijdrage illustreert eveneens een verlies van dominante positie, en wel op het terrein van de bestrijding van overlast in de openbare ruimte. De politie heeft op dat terrein haar monopolie verloren ten gunste van de gemeente (Wet bestuurlijke boete en de bestuurlijke strafbeschikking), een ontwikkeling waarbij hij uitdrukkelijk vraagt tekens plaatst met het oog op het gezag van de politie. De bijdrage van Hoogenboom sluit aan op deze verschuivingen in politiefunctie. De functie fragmenteert door de toename van multinationale politieorganisaties (waarop de bijdrage van Den Boer specifiek is gericht),

door toezichthouders op lokaal bestuursniveau en bestuursstrafrecht (waarop de bijdrage van Crijns is gericht) en door de toenemende verschuivingen van taken en verantwoordelijkheden van de publieke naar de private sector. Dat laatste punt – de overgang naar een horizontaal besturingsmodel van veiligheid – leidt tot een toename van gezagsdragers en derhalve tot nieuwe borgingsinstrumenten in het licht van de democratische rechtsstaat. Met het oog daarop werkt hij het ‘multi-layering principe’ uit.

Waar deze bijdragen tezamen al een beeld scheppen van een politie wier taken steeds diffuser worden laat de bijdrage van Den Boer over politiesamenwerking in Europa daarboven zien dat de omgeving waarin een en ander zich afspeelt evenmin afgebakend en statisch is. Europese politiesamenwerking – zo concludeert zij – blijkt een zeer dynamisch veld, waarin niet alleen de spelregels, maar ook de mogelijkheden en kansen voortdurend veranderen. De Nederlandse politie moet hier behendig en pragmatisch op insprijnen. Vis bespreekt de wijze waarop de politietaak zich verhoudt tot die van de inlichtingendiensten en laat een

waarschuwend geluid horen tegen het opheffen van het ‘Trennungsgebot’. Iris Haenen tenslotte gaat in op burgerparticipatie in de opsporing aan de hand van het initiatief van de Nationale Opsporingslijst.

Bezien we de organisatie en de taken van de politie uit de veiligheidsparagraaf van het regeerakkoord in het perspectief van de ‘staat van de politie’ zoals die in de bijdragen van dit nummer wordt belicht, dan bekruipt ons het bange gevoel dat het diffuse karakter van zowel organisatie als taken meer zal toenemen dan afnemen. Waar een monopoliepositie bij voorkeur zou moeten samenvallen met gezag, lijken beide (deels los van elkaar) verloren te gaan.

Het nummer besluit met een uiterst actuele en kritische beschouwing over het wetsvoorstel Versterking van de positie van de rechter-commissaris in strafzaken van de hand van Vellinga-Schootstra.

*Prof. mr. C.P.M. Cleiren en
prof. mr. Th.A. de Roos*